

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Тронько Ольги Володимирівни на тему «Адміністративно-правові засади реалізації права громадян на мирні зібрання», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Розбудова в Україні громадянського суспільства, розвиток демократичних інституцій висувають необхідність вирішення на законодавчому рівні всіх проблемних питань організації та проведення мирних зібрань. Це зумовлено тим фактором, що часто у зв'язку з відсутністю спеціального законодавства, яке би врегулювало це питання відповідно до Конституції України, часто псевдоактивні громадяни з метою отримання «грошової винагороди» дестабілізують ситуацію в конкретному населеному пункті. Тому доцільно удосконалити вітчизняне законодавство з метою наближення його до міжнародних правових норм щодо порядку організації діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення публічного порядку під час проведення громадянами мирних заходів.

Очевидна недосконалість національних механізмів правового забезпечення реалізації права громадян на мирні зібрання ставить перед теорією адміністративного права завдання щодо моделювання ефективних правових конструкцій у цій сфері та пошуку негайних шляхів виходу з тієї складної ситуації, що зараз існує. Наголосимо, що основа адміністративно-правової бази щодо забезпечення права на свободу мирних зібрань, на сьогодні не позбавлена прогалин, неточностей та колізій.

Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження обумовлений досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Загальна структура роботи в цілому є логічною, послідовною, раціональною, обґрунтованою предметом, метою та завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, поділених на десять підрозділів, висновків і списку використаних джерел.

Мета дисертаційного дослідження досягнута, адже на основі аналізу чинного законодавства України та відповідних підзаконних нормативно-правових актів узагальнено практику їх реалізації, визначено сутність, особливості та зміст проблеми реалізації права громадян на мирні зібрання й адміністративно-правового регулювання масових заходів в Україні, надано науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації для його вдосконалення.

Науково-теоретичним підґрунтям для виконання дисертації є наукові праці фахівців у галузі загальної теорії держави і права, теорії управління, адміністративного та конституційного права. Положення та висновки дисертації ґрунтуються на нормах Конституції України, законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, які визначають право громадян на мирні зібрання.

Автором узагальнено і вивчено адміністративно-правові положення щодо врегулювання реалізації права громадян на мирні зібрання. Сформульовано концепцію правового забезпечення реалізації права на мирні масові зібрання на основі комплексного та системного науково-теоретичного дослідження зазначеного права в Україні. Охарактеризовано сучасний стан наукових досліджень у системі юридичних гарантій дотримання прав людини та громадянина на мирні зібрання. Науково обґрунтовано визначення адміністративно-правового захисту права на мирні зібрання. Проаналізовано зміст нормативно-правового забезпечення адміністративно-правового захисту прав та свобод людини на мирні зібрання в Україні та зроблено висновок про необхідність ухвалення спеціального закону України про зібрання.

Ознайомлення із дисертаційним дослідженням надає підстави вважати, що основні положення і висновки, які виносяться автором на захист, мають відповідний ступінь наукової новизни. Підґрунтям цих, на нашу думку, здебільшого обґрунтованих та достовірних висновків, що доповнюють існуючі позиції науковців або по-новому надають розв'язання існуючих проблем, є

достатні методологічна, теоретична, інформаційна та джерельна бази.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражено теоретичний підхід, зокрема вдало визначені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано викласти власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем адміністративно-правового забезпечення права на мирні зібрання в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є однією з перших спроб на узагальненому рівні, з використанням сучасних методів пізнання та урахуванням новітніх досягнень науки адміністративного права, здійснити комплексне дослідження адміністративно-правового забезпечення права на мирні зібрання в Україні, що дозволило обґрунтувати низку нових концептуальних положень і висновків, надати практичні рекомендації та пропозиції з досліджуваних питань. Зокрема, в дисертаційному дослідженні обґрунтовано визначено, що право на мирні зібрання в адміністративно-правовому аспекті – це форма безпосередньої демократії, що проявляється в організованих та санкціонованих компетентними органами державної влади, за належним завчасним їх сповіщенням, дій або явищ соціального, миролюбного характеру за наявності великої кількості осіб, що збираються в громадських місцях просто неба або у закритих приміщеннях для об'єднання та вираження свого ставлення до суспільних явищ та проблем публічної влади чи суспільства загалом.

У дисертації ретельно проаналізовано нормативно-правові акти, якими врегульовано питання адміністративно-правового забезпечення реалізації права на мирні зібрання та надано пропозиції для його вдосконалення. Обґрунтовано необхідність прийняття спеціального закону України щодо адміністративно-правового регулювання реалізації права на мирні зібрання.

Обґрунтовано пропозиції щодо внесення змін до проекту Закону України “Про гарантії свободи мирних зібрань” зареєстрованого у Верховній Раді України від 7 грудня 2015 р. за № 3587 (далі – Проект), а саме:

1) у статті 1 Проекту змінити надане в зазначеній статті поняття мирних зібрань на більш широке та доповнити конституційно визначений перелік мирних зібрань (збори, мітинги, походи, демонстрації) історично важливим, вживаним у нашій країні поняттям «майдан»;

2) у статті 2 Проекту визначити поняття щодо завчасного «строку сповіщення» органів публічної влади про намір ініціювання мирного зібрання. Відповідний термін потрібен для максимальної зручності адміністративно-правового регулювання порядку проведення та охорони масових мирних зібрань;

3) доповнити статтю 18 Проекту положенням стосовно миролюбного характеру масових заходів: «Посадові особи правоохоронних органів, які виконують управлінські дії з охорони публічного порядку, мають повноваження припиняти або зупиняти проведення масових заходів у разі втрати ними мирного характеру. Національна поліція, Національна гвардія України (інші компетентні органи) проголошують про втрачання миролюбної спрямованості масового зібрання, коли суб'єкти масштабно вживають насильство чи заважають затриманню осіб, що вчиняють насилля під час мирного масового зібрання, а також при унеможливленні зупинення насильницького характеру зібрання»;

4) у статті 1 розділу IV «Прикінцеві і перехідні положення» Проекту перебачити створення Постійної комісії з моніторингу інформації щодо дотримання конституційного права громадян на участь у зборах, мітингах, «майданах» тощо на основі домірного представництва із обов'язковим наданням представника від різних політичних сил (фракцій, груп).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що наведені в дисертації положення можуть бути застосовані не тільки в науково-дослідній сфері як основа для подальшого розроблення теоретико-правових питань адміністративно-правового регулювання порядку проведення мирних зібрань в Україні, а й під час навчального процесу та задля розробки

спеціального законодавчого акта, про що свідчать отримані здобувачем акти впровадження результатів дисертаційного дослідження.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату. Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених МОН України вимог.

Аналіз тексту дисертації дозволяє констатувати, що автором здійснено комплексне вивчення, теоретичний аналіз, осмислення та розгляд доктринальних ідей та практичних аспектів щодо адміністративно-правових засад реалізації громадянами права на мирні зібрання. Використання належної методологічної та інформаційної основ дисертаційного дослідження надало авторові можливість отримати нові науково обґрунтовані результати, які мають як теоретичне, так і практичне значення для подальшого вдосконалення адміністративно-правового регулювання мирних зібрань.

Повнота висвітлення результатів дослідження. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, досить повно викладено в шести статтях, опублікованих у фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, а також чотирьох тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Поряд із позитивною в цілому оцінкою дисертації Тронько Ольги Володимирівни вважаємо за доцільне висловити **критичні зауваження щодо окремих її положень і висновків:**

1. У пункті 4 висновків до дисертації автором зазначено, що конституційне право громадян на масові заходи має свою предметну й організаційну сутність. Автор стверджує, що з точки зору предметної сутності реалізація права на проведення маніфестації може виражатися у вигляді протесту проти політики і дій влади. Тому далі наводить головні ознаки предмета масового мирного публічного заходу з політичним спрямуванням. Хотілося б також, аби автор, окрім викладених ознак, надав власне авторське визначення мирного масового публічного заходу політичного спрямування.

2. Пункт 7 висновків автора має здебільшого описовий характер «У результаті дослідження сформульовано систему адміністративно-попереджувальних заходів та заходів адміністративного припинення органами публічної влади під час мирних зібрань, серед яких адміністративно-попереджувальні заходи порядку організації і проведення масових заходів складають особливу групу примусових заходів, що застосовуються в адміністративному порядку і спрямовані на забезпечення сприятливих умов для реалізації громадянами своїх прав на проведення масових заходів. Охорона громадського (публічного) порядку в умовах проведення масових заходів являє собою комплекс взаємопов'язаних заходів правоохоронної діяльності, у здійсненні яких беруть участь різні державні органи, основним із яких є Національна поліція. Тому держава делегує Національній поліції право на застосування специфічних заходів адміністративного впливу, які не використовуються іншими органами виконавчої влади». Вважаємо, що даний пункт потребує більш змістовного навантаження щодо алгоритму дій Національної поліції України у сфері забезпечення публічного порядку під час проведення мирних зібрань.

3. За результатами проведеного аналізу зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання реалізації права громадян на мирні зібрання автору доцільно було б надати більш конкретні пропозиції до вітчизняного законодавства щодо порядку організації, проведення та заборони на проведення громадянами мирних зібрань в Україні. Також було б доцільно розробити для Національної поліції України методичні рекомендації щодо алгоритму дій поліцейських у напрямі забезпечення публічного порядку під час проведення громадянами мирних зібрань.

Безумовно, наведені дискусійні положення і висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка має самостійний і творчий характер, становить наукову і практичну цінність. Наявність дискусійних питань насамперед характеризує складність і актуальність

досліджуваної теми та власний підхід дисертанта до її розгляду. У дослідженні автору вдалося досягти його мети.

Висновок

Усе викладене надає підстави для висновку про те, що дисертаційне дослідження на тему «Адміністративно-правові засади реалізації права громадян на мирні зібрання» виконано на належному науково-теоретичному рівні, є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання, яке має суттєве значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю й обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Тронько Ольга Володимирівна – заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**Ректор Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
заслужений юрист України,
кандидат юридичних наук**

В. А. Глуховея